

Alma Sokolija

NEKE ODLIKE FRANCUSKOG GOVORNOG JEZIKA I NJIHOVO MJESTO U NASTAVI

Smatrajući da je ova tema donekle zapostavljena u nastavi stranih jezika, što ima za rezultat lingvističke blokade studenata kada se suoče s govornim jezikom, ovim smo radom htjeli istovremeno olakšati njihov susret s govornim francuskim jezikom i ukazati na neke teorijske probleme razlike struktura govornog i pisanog francuskog jezika. Zbog obima članka ograničili smo se samo na neke najvažnije aspekte. Hipoteza od koje polazimo je da su govorni i pisani francuski djelimično dva paralelna sistema, koji uz mnoga preklapanja u strukturi pokazuju i razlike na svim nivoima lingvističkog opisa: fonetsko-fonološkom, morfo-sintaksičkom i leksičkom. Konsultovali smo radove francuskih lingvista i sociolingvista te smo se dotakli i problema odnosa pisma i jezika, registara u jeziku, variranja. Plod našeg istraživanja je konstatacija da pomenute strukture variraju u dovoljnoj mjeri kako bi se nastava francuskog jezika trebala pozabaviti ovim fenomenom i teorijski, a ne samo praktično (kroz lektorske časove konverzacije, naprimjer). U radu smo koristili i vlastite primjere iz korpusa koje smo prikupljali radom na doktoratu, kao i primjere autora koje smo konsultovali.

Ključne riječi: *govorni francuski jezik, nastava francuskog kao stranog jezika, registri u francuskom, variranje u francuskom jeziku*

RAZLIKE IZMEĐU PISANOG I GOVORNOG FRANCUSKOG JEZIKA

U nastavi stranih jezika vrlo često se privileguje standardni jezik i jezička norma, nastala na pisanim korpusima. Poznavanje ove forme jezika svakako je nezaobilazno i odraz je kulture i načitanosti govornika. Međutim, naš je prvi susret i s maternjim jezikom, kada ga usvajamo, u njegovom govornom obliku, a naš susret sa stranim jezikom u njegovom govornom obliku ponekada slijedi tek nakon učenja standardizovanog oblika tog jezika koji

se nerijetko razlikuje od govornog jezika. U ovom drugom slučaju su učenici i studenti stranih jezika ponekad paralizovani razlikama koje postoje između standardnog jezika i govornog jezika, jer gramatike govornog jezika u najvećem broju slučajeva ne postoje ili im se ne daje prednost. Često se dešava da studenti nakon nekoliko godina posvećenih studiranju stranog jezika budu ispočetka blokirani u govoru, jer ne shvaćaju u dovoljnoj mjeri da postoje razlike i otkloni na svim lingvističkim nivoima, a koje nisu dovoljno savladali. Drugim riječima, potrebno je početi iz početka, barem u nekim segmentima znanja i na nekim nivoima lingvističkog opisa.

Ovaj rad želimo posvetiti studentima francuskog jezika koji, nakon dobro savladanog standardnog francuskog jezika, žele da koriste što prirodniji izraz u govornom francuskom jeziku kako bi bili što manje frustrirani, jer su, u suprotnom, obično percipirani kao stranci. Integracija se unutar neke grupe vrši prvenstveno jezikom i stoga je bitno da naš kôd u što većoj mjeri ne odudara od kôda nativnih govornika date grupe. Rad je, također, namijenjen nastavnicima francuskog jezika koji bi uvođenjem novih metoda mogli unaprijediti nastavu ovog jezika. Naravno, to ne znači da naučenu normu treba zaboraviti. Naprotiv, treba je pažljivo čuvati i njegovati, koristiti kada god je potrebna, ali i obogatiti paletu svog jezičkog znanja i osjećanja. Naime, percepcija autohtonih govornika na “savršeno pravilnu upotrebu” tog jezika može varirati. Postoje oni koji mogu da vam se dive na lijepom i pravilnom standardnom jeziku koji govorite, ali postoje i oni koji će vam se izrugivati zbog “uštogljenog” govora. Stoga smo ovdje objedinili neke odlike francuskog govornog jezika koje mogu biti korisne. Kao što stara poslovice kaže da *vrijedimo onoliko koliko jezika govorimo*, možemo dodati i da *vrijedimo tim više koliko varijanti jednog jezika govorimo*, što nam otvara vrata za komunikaciju sa svim govornicima tog jezika i u svim situacijama.

GOVORNI I PISANI JEZIK, PONAŠANJA I STAVOVI

Budući da pisani i “strukturirani jezik” nastaje nužno na osnovu i nakon govora, neosporno je da i govorni jezik posjeduje svoju unutrašnju strukturu bez koje ne bi bio razumljiv govornicima. Radi se o dva paralelna sistema koji imaju mnogo zajedničkih tačaka, ali i mnogo razlika. Često

dolazi i do polarizacije ova dva sistema, polarizacije koja razlike najčešće simplifikovano svodi na kompleksnosti i banalnosti koda.

S pojavom sociolingvističkog stanovišta, Bernstein je (*cf.* Bernstein, 1975) pokušao da uporedi produkcije djece radničke klase koje imenuje *ograničenim kodom* i djece srednje klase koje imenuje *elaboriranim kodom* na osnovu njihovih usmenih opisa nijemog crtanog filma. Ograničeni kôd se odlikuje kratkim rečenicama, odsustvom subordinacije i ograničenim rječnikom. Calvet (2015, str. 10) ovom binarnom viđenju suprotstavlja pojam kontinuuma i navodi primjer Labova (*cf.* 1976) koji je, radeći na jeziku američke crnačke populacije, zaključio da se ne radi o kodovima, nego više o različitim stilovima. Govorni stilovi su tako češće izvrgnuti negativnim stavovima i predrasudama (Calvet, 2015, str. 42–44).

Prema francuskoj sociolingvistici Gadet (2007, str. 51-56), govorni iskazi, često smatrani kao nepravilni, nedovršeni i pojednostavljeni, prilagođeni su kontekstu izricanja i oni se odvijaju u prisustvu govornika, koji tako mogu da se koriste strukturama koje su nedovoljno formalno eksplicitne. Drugim riječima, implicitno i situaciono igraju veliku ulogu u govoru gdje pragmatične kategorije kao presupozicije i inferencije, naprimjer, dolaze do izražaja (*cf.* Moeschler, Reboul, 1994). Hipoteza o kompleksnosti pisanog jezika vrlo lako može da odaje ideološke presupozicije. Govorni se jezik dešava u istom momentu (govorenje i slušanje), dok je pisanje mnogo sporiji proces od čitanja. Onaj koji piše raspolaže s više vremena nego govornik. Ne možemo se vratiti unazad na ono što je izrečeno, dok se ono što je napisano može lako i dugo korigovati.

Halliday (*cf.* 1985) se suprotstavlja tezama da je govorni jezik siromašniji od pisanog na nivou sintakse i leksike¹. Radeći istovremeno na autentičnim govornim i pisanim iskazima koje prevodi u suprotnom smjeru, on zaključuje da je govorni iskaz gramatički složeniji nego njegov pisani pandan (u svakom slučaju, analiza govornog iskaza je složenija i zahtijeva više pažnje i koncentracije), a pisani se jezik karakteriše leksičkim bogatstvom i lakše se analizira, jer nužno posjeduje više elemenata koji sadrže informacije i manje koristi ekonomiju u jeziku. Tako sljedeći iskazi (Gadet, 2007, str. 73)

---

¹ Istina, Halliday je radio na engleskom jeziku, a u francuskom je značajnije situaciono raslojavanje jezika nego njegovo socijalno raslojavanje.

podrazumijevaju istovremeno prisustvo sagovornika, zajednička znanja i inferencije:

Jacqueline/sa mère/la bonne/elle la lui refile = La mère de Jacqueline lui refile sa bonne.

“Jacqueline/njena majka/služavku/ona joj daje svoju” = “Jacquelinina majka joj šalje svoju služavku.”

La tarte/ le four/elle rentre pas dedans = La tarte ne rentre pas dans le four.

“Kolač/terna/ ne staje unutra” = “Kolač ne može stati u rernu.”

Pod *hiperkorekcijom* podrazumijevamo lingvistički fenomen jezičkih grešaka koje govornici prave kada ne vladaju dovoljno dobro jezičkom normom i, u želji da “govore ljepše”, prave greške². U govoru se javljaju i varijacije koje, u odnosu na standardni pisani jezik, izgledaju hiperkorektivne, jer se sa stanovišta pisanog jezika radi o redundanciji. Gadet (2007, str. 77) navodi sljedeće primjere:

Standardni – pisani jezik kao i njegovani francuski govorni jezik:

La fille dont³ je t'ai parlé (“Djevojka o kojoj sam ti govorio/la”)

I moguće varijacije istog koje se susreću u govoru:

La fille/ je t'en ai parlé (“Djevojka/o njoj sam ti govorio”)

La fille/ je t'ai parlé d'elle (“Djevojka/govorio sam ti o njoj”)

La fille dont je t'en ai parlé (“Djevojka /o kojoj /govorio sam ti o njoj”)

La fille dont je t'ai parlé d'elle (“Djevojka /o kojoj/ govorio sam ti o njoj”)

La fille que je t'ai parlé (~“Djevojka koja sam ti govorio”)

Sve navedene primjere, iako neki izgledaju malo vjerovatni, autorica je uzela iz svog korpusa. Funkcija posljednja tri iskaza koji izgledaju hiperkorektivni je ukidanje dvosmislenosti, ekonomija, odnosno, kompromis između norme i lakše produkcije iskaza. Sa stanovišta ove francuske sociolingvistice se, dakle, ne radi o hiperkorekciji, već o varijaciji. To onda povlači za sobom pitanje da li su, sa stanovišta ove sociolingvistice, sve

² Primjer su upotreba sibžonktiva i zamjenice *dont* tamo gdje im nije mjesto.

³ O njegovanom registru vidjeti ispod. Zamjenica *dont* amalgamira prijedlog “od” i relativnu zamjenicu “koji/koja/koje”. Zbog svoje složenosti ova zamjenica se vrlo malo koristi u govornom francuskom jeziku.

greške dio varijacije koja treba da se toleriše, ili su neke, ipak, više ili manje, pogrešne, odnosno, hiperkorektivne.

GOVORNI JEZIK I PISMO

Onog momenta kada neki jezik biva normiran i dobija pismo, on postaje moćno sredstvo komunikacije jezičke zajednice koja se njim može služiti. Ali ne trebamo zaboraviti da od tog istog momenta govor nastavlja da se mijenja, jer jezik je kao živo biće. Po nekima su te promjene deteriorizacija postojeće norme (stanovište koje uglavnom zastupaju jezički čistunci – puristi), a po drugima je to normalan slijed stvari (stanovište lingvista i sociolingvista⁴). Svaki jezik varira u odnosu na normu i horizontalno (dijalekti ili regionalne varijante) i vertikalno – shodno društvenim podjelama (registri i sociolekti – govori posebnih grupa). Sa stanovišta jezičke organizacije jezik može varirati na svim nivoima – fonološkom, morfo-sintak-sičkom i leksičkom.

Što je normiranje jezika nastupilo u ranijoj fazi razvoja jezika, veća je vjerovatnoća da je vremenom došlo i do većih pomaka u govoru koji je pretrpio promjene. Veliki gradovi i jezici koji služe kao *vehikulari*, tj. jezici za saobraćanje, kao, naprimjer, engleski jezik, pogoduju većem broju promjena u govoru. Reforme norme jezika, koje se povremeno vrše, svakako vode računa o jednom dijelu ovih promjena. Te se promjene očituju, također, i u otklonima koji postoje između pisma i izgovora, jer jezičke zajednice čije je pismo ranije normirano, najčešće su zadržale to pismo, a jezik je nastavio da se razvija i izgovara na nove načine. Pisma su bila samo načini putem kojih se jezik transkribovao kada su ta pisma stvorena (Calvet, 1996, str. 11). Stoga se mnogo češće susrećemo s pravopisnim poteškoćama u engleskom ili francuskom nego u našem jeziku u kojem je pismo uniformizovano tek u XX vijeku. Otac moderne lingvistike Ferdinand de Saussure je već ukazao na to da su jezik i pismo dva različita sistema znakova i da je jedini razlog postojanja pisma da predstavi jezik (Saussure, 1995, str. 45).

---

⁴Naravno, i među lingvistima i sociolingvistima mogu se susresti “jezički čistunci”.

REGISTRI

Ono što nas, također, ovdje interesuje su i registri ili nivoi jezika u govornom francuskom. Registri podrazumijevaju način izražavanja prilagođen datoj situaciji iskazivanja koji određuje leksičke i sintaksičke izbore (Léon, Bhatt, 2005, str. 4).

Podjele na registre u jezicima nisu jedinstvene, kako u različitim jezicima tako ni u pojedinačnim jezicima, a često ovise o autorima podjela. Mnogi uviđaju različite nivoe i različito ih imenuju već prema svom lingvističkom osjećaju koji je često subjektivan, jer kriteriji nisu ujednačeni. Uzmimo za primjer upitni oblik u francuskom jeziku koji razlikuje tri tipa postavljanja pitanja na tri različita jezička nivoa:

Puis-je vous demander quelque chose? “Mogu li nešto da vas pitam?”

Est-ce que je peux vous demander quelque chose? “Da li mogu nešto da vas pitam?”

J’peux t’demander quelque chose? “Mogul/Jel’ mogu neš(t)o da te pitam?”⁵

Prvi se oblik koristi ukoliko se držimo norme i želimo da budemo veoma učtivi. Odlikuje ga inverzija subjekta i predikata. U ovom se slučaju i oblik prezenta glagola *pouvoir* “moći” mjenja iz *peux* u učtivije *puis*. Ovaj se oblik postavljanja pitanja obično pripisuje uzvišenom registru (*français soutenu*) i pisanom jeziku. Rijetko se javlja u govoru i tada se radi o intenciji govornika da bude naročito učtiv.

Drugi je oblik također pravilan sa stanovišta norme, ali je nešto manje elegantan i pripada svakodnevnom govornom jeziku (*français courant*). Pitanje se vrši upitnom riječju i nema inverzije, odnosno, ona je već sadržana u upitnoj riječi *est-ce que*.

Treći je oblik tipičan za brz govorni jezik i veću prisnost sagovornika (*français populaire*, narodni/familijarni francuski⁶). On, također, nema inverzije, a upitna se riječ javlja na kraju rečenice. Signal pitanja je uzlazna intonacija na kraju rečenice (cf. Martin, 2004).

⁵ Primjeri autora korišteni u nastavi sa studentima.

⁶ Riječ *populaire* je teško prevesti na naš jezik. Dolaze u obzir naši pridjevi *pučki* i *narodni*. To je pridjev kojim se označava nešto “što pripada širokim narodnim masama”.

Sva tri oblika, ipak, mogu da se sretnu u govoru, ali u različitim situacijama i između različitih sagovornika. Po mišljenju autorā Léona i Bhatta (Léon, Bhatt, 2005, str. 210) inverzija se čak više i ne koristi u standardnom francuskom:

*Le français standard n'utilise guère l'inversion du type : **Fera-t-il beau à Pâques ?** ou **Le gouvernement réagit-il ?** Ce genre de structure se trouve surtout dans la langue écrite ou littéraire. L'interrogation syntaxique avec une marque morphologique comme **est-ce que** est très fréquente dans la conversation. C'est l'interrogation par questionnement intonatif du type **Ça va ?** qui est la plus fréquente dans la parole spontanée.⁷*

Govoreći o registrima, isti autori (Léon, Bhatt, 2005, str. 210) u francuskom jeziku razlikuju *familijarni* registar, *uobičajeni* registar i *formalni* ili *uzvišeni* registar koje koristimo u različitim situacijama: familijarni registar se koristi u porodici ili s prijateljima, uobičajeni ili prirodni registar se koristi u spontanoj konverzaciji s poznatim ljudima, a formalni ili uzvišeni registar se koristi kada se obraćamo ljudima koji nam se čine važni, koje poštujemo ili u javnim nastupima.

Gadet (2007, str.139) daje jednu drugu tradicionalnu podjelu registara na četiri nivoa i svakom nivou pripisuje njegove uobičajene sinonime:

- *uzvišeni* (njegovani, elaborirani, kultivirani, kontrolirani...),
- *standardni* (standardizovani, uobičajeni, zajednički, neutralni...),
- *porodični* (opušteni, spontani, obični...),
- *narodni* (*populaire*) (žargonski...).

Ista autorica smatra da termini pripadaju različitim dimenzijama (društvenoj, situacionoj, ideološkoj, psihološkoj, moralnoj), a broj sinonima se smanjuje sa nivoom, što je znak društvenog suda.

Kako bi se postigle ove razlike, francuski jezik, kao i ostali jezici, crpi sredstva na različitim nivoima lingvističkog opisa (fonetskom, morfo-sintaksičkom i leksičkom). Za studenta stranog jezika ove su kompetencije

---

⁷ *Standardni francuski ne koristi puno inverzije tipa: **Da li će biti lijepo vrijeme za Uskrs?** Ili **Da li vlada reaguje?** Ova vrsta strukture se susreće naročito u pisanom ili književnom jeziku. Sintaksičko pitanje s morfološkom oznakom kao što je **est-ce que** (je li) veoma je često u konverzaciji. I upravo pitanje putem intonacije tipa **Šta ima?** Najčešće je u spontanom govoru. (prijevod autora članka)*

iznimno važne. Pored toga, skraćenice koje se koriste uz lekseme u rječnicima kao što su: *pop.* (“narodni jezik”, “govor masa”), *fam.* (familijarno), *vulg.* (“vulgarno”), *arg.* (“žargonski”) često pomažu da se identificiraju supstandardnije forme.

FONETSKI I FONOLOŠKI NIVO

Iako francuski jezik broji zvanično četiri nazalna vokala sadržana u sintagmi: *un bon vin blanc* /œ̃bɔ̃vɛ̃blɑ̃/ (“jedno dobro bijelo vino”), razlika između nazalnih vokala /œ̃/ i /ɛ̃/ se već odavno gubi (cf. Martinet, 1965), odnosno podliježe neutralizaciji⁸ u korist nazalnog vokala /ɛ̃/. Stoga se danas na isti način izgovaraju nazalni vokali u: (v)in /ɛ̃/ “vino” i un /ɛ̃/ “jedan”.

Jedan je razlog ove neutralizacije relativno fina razlika u izgovoru koja uglavnom počiva na opoziciji: + labializovan /œ̃/ : - labializovan /ɛ̃/. Radi se, prije svega, o nepostojanju pravih minimalnih parova, te slabom funkcionalnom učinku te distinkcije, odnosno zakonu jezičke ekonomije i manjeg otpora. Jedan od rijetkih parova su riječi *brun* (“smeđ”) i *brin* (“trunka”) koje ne pripadaju istoj vrsti riječi (pridjev i imenica) i nalaze se na sintaksički različitim pozicijama. Jedan dio starije francuske populacije još uvijek ima utisak da poštuje tu distinkciju, ali ovaj utisak je najčešće varljiv⁹.

Druga se neutralizacija, tj. gubljenje razlike između dva fonema, dešava s prednjim /a/ i zadnjim /ɑ/ u korist prednjeg /a/, jer je češće (cf. Martinet, 1965). U sljedećim primjerima: *Je suis las* /la/ “Umoran sam” i *Je suis là* /la/ “Tu sam”, ovaj pravi minimalni par najčešće ne stvara zabunu i stoga u prvom primjeru riječ *las* (“umoran”) pripada književnom i uzvišenom registru, te je stoga rijetka u govoru, a u drugom primjeru radi se o rečenici koja je česta u govoru i jasna u situacionom kontekstu. Također, najveći broj Francuza najčešće će izgovoriti /pat/ i za *pâtes* (“tjestenina”) i za *pattes* (“šape”), dok bi prva riječ trebala da se izgovara /pat/.

⁸ Neutralizacija u govoru Sarajeva se očituje u nepravljenu razlike između č i ć te dž i đ, odnosno njima odgovarajućih fonema koji također odražavaju vrlo tanane fonetske distinkcije. Stoga ih djeca obično i ne nauče prije nego što pođu u školu.

⁹ Ova distinkcija je još uvijek živa u kanadskom francuskom.

Francuski jezik ne posjeduje fonem /h/, što često Francuzima predstavlja problem za savladavanje stranih jezika kao što su naš jezik ili engleski, u kojima se ovaj fonem javlja. Međutim, pod uticajem francuskog iz predgrađa (cf. Sokolija, 2019) u kojem se koriste posuđenice iz dijalektalnog arapskog, dolazi do pojave [h] bar u češćim posuđenicama kao što su *halouf* (“svinjsko meso”), *halal* (“hrana koja je halal”), *haram* (“griješ”), čak i kod mladih Francuza koji ne žive u ovim predgrađima (cf. Goudaillier, str. 18).

Tako se i engleski glas /ŋ/ svojevremeno udomaćio u francuskom s ulaskom engleskih posuđenica sa završetkom na *-ing* (*building, marketing, parking, kidnapping* i sl.), a i [ʃ] i [dʒ] su ušli u francuski izgovor posredstvom engleskog (*sandwitch, challenge*).

Gadet (2007, str. 82) skreće pažnju na jedan relativno nov fenomen variranja u govoru mladih, naročito kod ženske populacije, koji djelimično stigmatiziraju oni koji se ne priklanjaju ovom izgovoru. Radi se o izgovoru glasa [ə] (ili čak: [œ] ili [a] ili [ɑ̃]) u finalnoj poziciji koji je popraćen uzlazno-silaznom melodijskom šemom: *Bonjour ê!* [bõʒukə] “Dobar dan”; *Tu es fou ê!* [tyɛfuə] “Ti si lud!”.

Ono što je specifično za francuski jezik je vezivanje segmenata u govoru koji obično imaju svoj trag u pismu. Od XI vijeka finalni konsonanti su prestajali da se izgovaraju u većini riječi. Međutim, u iskazima gdje bi se riječ našla u govornom lancu, finalni konsonant je nastavljaao da se izgovara (cf. Léon, Bhatt, 2005, str. 95). Tako se, recimo, riječ *petit* (“mali”) izgovara [pəti] ukoliko slijedi konsonant, a ukoliko slijedi vokal, zadnje *t* u *petit* se tada izgovara: *petit_ami* [ptitami] (“dečko”, “momak”). Postoje tzv. obavezna, fakultativna vezivanja i izostavljanja vezivanja. U glavnim crtama, vezivanje je obavezno kada se nenaglašena riječ nađe ispred naglašene. Vezivanje u francuskom ima kohezivnu ulogu jer ono povezuje riječi koje se nalaze unutar jedne iste smislene cjeline (Léon, Bhatt, 2005, str. 96). Gadet dodaje da je fenomen vezivanja u francuskom jeziku istovremeno fonološke i sintaksičke prirode, kao i da je vezan za pismo i pismenost koje i valorizuje, te funkcioniše kao *faktor društvenih razlika* (*facteur de distinction*) u smislu u kojem to podrazumijeva sociolog Pierre Bourdieu (cf. Bourdieu, 1993).

U govoru mladih u francuskim predgrađima gube se redovno fakultativna, ali i obavezna vezivanja (cf. Sokolija – Brouillard, 2001). Ovo se jezičko ponašanje odražava i na percepciju francuskog jezika, budući da vezivanje pojačava tendenciju francuskog k otvorenim slogovima (cf. Léon, Bhatt, 2005, str. 95):

Y a des / addidas; des nikes... (“Imaš adidaske, najke...”), umjesto: *Y a des_ addidas, des nikes...*

C'est / un/ auch, ce mec. (“On je razbijač, taj frajer...”), umjesto: *C'est_ un_ auch, ce mec.*

C'est / une amie. (“To je jedna prijateljica.”), umjesto: *C'est_ une amie.*

Isto tako, neka obavezna vezivanja nisu poštovana ni kod najšire populacije i samo rijetki kupci insistiraju na ovim vezivanjima u trgovinama:

Six / euros, [siʔœʁo] “šest eura” umjesto: *six_ euros [sizœʁo]*

Dix / euros, [diʔœʁo] “deset eura” umjesto: *dix_ euros [dizœʁo]*

Deux / euros [dóʔœʁo] “dva eura” umjesto: *deux_ euros [dóʒœʁo]*

Osim toga, prilikom ovakvog izgovora na mjestu gdje dolazi do gubljenja vezivanja dolazi do hijatusa ili do lagane pojave glasa [ʔ] koja nije specifična za francuski jezik i njegovu fonotaktiku.

U govornom francuskom dolazi do elizije, tj. ispadanja fonema¹⁰ /y/ u zamjenici *tu* (“ti”) pred vokalom: *T'es fou!* “Ti si lud!”; *T'as quelque chose à me dire?* “Jel' imaš nešto da mi kažeš?”

Još jedno pravilo brzog govornog jezika je i neizgovaranje, tj. sinkopa konsonanta /l/ u zamjenicama *il* (“on”), *elle* (“ona”), *ils* (“oni”), *elles* (“one”) pred konsonantima:

I(l) va bien. “On je dobro.”

E(lle) va bien. “Ona je dobro.”

E(lles) sont gentilles. “One su ljubazne.”

I(ls) sont magnifiques. “Oni su veličanstveni.”

Međutim, do sinkope glasa /l/ u zamjenicama *il* (“on”) i *elle* (“ona”) ne dolazi ukoliko slijedi glagol koji počinje vokalom:

---

¹⁰ I u brzom sarajevskom govoru svi vokali mogu ispasti u nenaglašenim pozicijama. (*rad'la, iš'o* itd.)

Il_a raison. “On je u pravu.”

El(le)_a tort. “Ona je u krivu./Ona nema pravo.”

Ukoliko glagol počinje vokalom, a zamjenica je u množini, opet dolazi do sinkope /l/:

I(l)s_ont raison. “Oni su u pravu.”

E(l)es_ont raison. “One su u pravu.”¹¹

Nadalje, posljedica elizija su i asimilacije:

J'sais [ʃe] – umjesto – *Je sais [ʒəsɛ]* “Znam.”

J'suis [ʃɥi] – umjesto – *Je suis [ʒəsɥi]* “Jesam.”

J'pense [ʃpɑ̃s] – umjesto – *Je pense [ʒəpɑ̃s]* “Mislim.”

T'aleur [talœʁ] < *Tout à l'heure [tutalœʁ]* (“maločas”; “kasnije”)

*Qu'est-ce tu fais?*¹² ? [kɛstyʃe] (što bismo mogli prevesti kao: “Š(t)a radiš?”)

< *Qu'est-ce que tu fais?* [kɛskɑtyʃe]

U bezličnim izrazima *Il y a* (“ima”) i *Il faut* (“treba”) dolazi do ispadanja inače obavezne lične zamjenice za treće lice *il* (bezlično “on”):

Y a du monde. < *Il y a du monde.* “Ima puno svijeta.”

Faut que tu saches < *Il faut que tu saches* “Treba da znaš.”

U opuštenom i kolokvijalnom izrazu *oui* /wi/ (“da”) izgovara se *ouais* /wɛ/¹³. U svakoj malo zvaničnijoj situaciji ovakav je izgovor percipiran kao nepriličan i nekulturan, te se tako može zaključiti da pripada opuštenom registru brzog francuskog govora.

Sauvageot (Sauvageot, 1972, 150) opaža tendenciju u govornom francuskom koja se tiče centralizovanog izgovora vokala [o] i [œ] u prvim, nenačlanjenim slogovima riječi:

votre ami [votrɑmi] > [vɔtrɑmi] “vaš prijatelj”

automatique [otomatik] > [ɔtomatik] “automatski”

heureusement [œvœzmɑ̃] > [ɔvœzmɑ̃] “srećom”

Européen [œvɔpɛ̃] > [ɔvɔpɛ̃] “evropski”

¹¹ Kod vezivanja će se čuti glas /z/, a ne /s/ jer on upućuje na množinu.

¹² Moguće je uporediti ovaj fenomen s izgovorima *des'?* < *gdje si?*, *klaš'ni* < *klasični*, *š(t) a hoš'?* < *šta hoćeš?* u govoru Sarajeva.

¹³ Ovaj je fenomen sličan našem potvrđivanju putem izraza: *jest, jes', aha, ja(h)*.

MORFO-SINTAKSIČKI NIVO

Za brzi govorni francuski karakteristično je izostavljanje prvog dijela negacije. To još ne važi za njegovani govor i u situacijama kada “nadgledamo” svoje iskaze. Naime, negacija je uz glagol diskontinuirani morfem i može imati više formi: *ne...pas* (“ne”), *ne...aucun* (“nijedan”), *ne...personne* (“niko”), *ne...rien* (“ništa”).

Izostavljanje prvog dijela negacije često dovodi do zvučne asimilacije:

Je ne crois pas /zənəkʁwapa/ > J'crois pas /ʃkʁwapa/, “ne vjerujem”
Je ne suis pas bête > J'suis pas bête /ʃɥipabɛt/ “nisam glup(a)”

Govorni francuski, naročito kod mladih, obiluje i poštapalicama (*mots-béquilles*): *là* (osnovno značenje “tu”) i *quoi* (osnovno značenje “šta”), koje se mogu javiti na početku ili na kraju iskaza te predstavljaju vrstu modalizatora iskaza¹⁴ koji mogu biti i intenzifikatori, a istovremeno su i registarski markeri, svrstavajući (indeksikalizirajući) te iskaze u opušteni brzi govor:

Y a rien à dire, quoi/là. “Nema tu šta da se kaže.” (“**što se toga tiče/sve u svemu**”)
Il est bête, quoi! “On je glup, **eto šta/nema priče!**”
J'suis fatiguée, là. “Ja sam, **sad/eto**, pravo umorna.”
Vous voulez manger quoi, là? “(**Pa**) Šta bi vi jeli, **eto?**”
Je te pose une question, là?! “**Hej**, nešto te pitam?!”

Ovakvi su iskazi, uglavnom, vrlo direktni. Često ih susrećemo ili kod manje obrazovanih govornika, ili kod manje učtivo nastrojenih govornika, odnosno govornika koji manje nadgledaju svoj izričaj i u situaciji koja to dopušta. Pri tome, bitno je prepoznati “ton”, tj. značenje iskaza i naći način da se adekvatno funkcionalno prevedu isti iskazi, jer tako stičemo utisak o njihovoj “govornoj snazi”, ovisno o situaciji i o međusobnim odnosima sagovornika. Pri tome se ove riječi najčešće kombinuju s govornim i žargonskim leksemama, što doprinosi markiranosti takvih iskaza:

Il est ouf, quoi! “On ti je **prava** dalabu!”¹⁵

¹⁴ Do ovog smo zaključka došli kroz razgovor s profesorom Claudeom Hagègom, jednim od vodećih francuskih lingvistica današnjice.

¹⁵ U najvećem broju primjera prevodeći smo se rukovodili uglavnom funkcionalnom ekvivalencijom.

Nadalje, za govorni je jezik specifično ponavljanje ličnih naglašenih zamjenica, uz obaveznu upotrebu nenaglašenih ličnih zamjenica uz predikat. U tom slučaju, naglašene zamjenice se mogu javiti na početku ili na kraju iskaza:

Il parle bien, lui. “On **ti** **pravo** dobro govori.”

Lui, il parle bien. “On **ti** **pravo** dobro govori.”

Ukoliko je subjekat vlastita imenica, ona se, također, javlja na početku ili kraju iskaza, a nenaglašena vlastita zamjenica uz glagol:

Jean, il est gentil. “Jean (**on ti je**) je ljubazan.”

Elle est intelligente, Françoise. “Inteligentna (**ti**) je (**ta**) Françoise.”

Zamjenica *on* se, koja odgovara trećem licu jednine i bezličnim iskazima (*on parle* = “priča se”), u govoru koristi i za druga lica:

On est content? “Jesi li zadovoljan / Jeste li zadovoljni?”

Nous, on va à la campagne. “Idemo na selo.”

Dok je za standardni francuski tipično izostavljanje člana u glagolskim izrazima sa *avoir* (“imati”): *avoir faim* je doslovno “imati glad” = “biti gladan”; *avoir soif* je doslovno “imati žeđ” = “biti žedan”; *avoir peur* je doslovno “imati strah” = “bojati se”. Suprotna se tendencija (Sokolija – Brouillard, 2001, str.102) susreće u govornom i žargonskom izrazu gdje se ponovo pojavljuje određeni član: *avoir la dalle* = “biti pravo gladan”, *avoir la trouille* = “uprpati se”, *avoir la haine* = “pravo se iznervirati”, “poludjeti”.

Za sintaksu govornog francuskog je tipična *parataksa* (Gadet, 2007, str. 50) ili fenomen jukstapozicije sintagmi/rečenica uz implicitno uspostavljanje pretpostavljenih i izostavljenih sintaksičkih veza zahvaljujući intonaciji i situaciji.

Jean // son frère / il a acheté une voiture. “Jean //njegov brat//kupio je kola.”
= *Le frère de Jean a acheté une voiture.* “Jeanov brat je kupio kola.”

Aline / hier / elle m'a fait un truc mesquin/ je te raconte pas / chose pas possible!
= “Aline/jučer/uradila mi jednu zlobnu stvar/da ti ne pričam/ Nešto nemoguće!”

= *Hier Aline m'a fait quelque chose de méchant que je ne sais pas te raconter. Ce n'est pas possible!*

“Aline/jučer/uradila mi je nešto zlobno/da ti ne pričam/nešto nemoguće!”

=

“Jučer mi je Aline uradila nešto zločasto što ti ne mogu prepričati. To nije moguće!”

“Jučer mi je Aline uradila nešto zlobono što ti ne bih znao ispričati. To nije moguće!”

Ovaj se fenomen amplificira izostavljanjem zamjenice *dont* i složenih relativnih zamjenica *lequel, laquelle, lesquels, lesquelles*¹⁶ koje tako ostaju karakteristika pisanog jezika ili uzvišenog registra u govoru:

Le truc / je te parle / est très (/) intéressant = La chose dont je te parle est très intéressante.

“Stvarka / ja ti pričam / pravo interesantna” = “Stvar o kojoj ti pričam je jako interesantna.”

La nana / je lui ai donné la clef / c'est sa soeur = La fille à laquelle j'ai donné la clef est sa soeur.

“Ženska/ja joj dao ključ/je njena sestra” = “Djevojka kojoj sam dao ključ je njena sestra.”

Naravno, i subordinirane rečenice pri tome postaju koordinirane:

Il a parlé d'une question// c'est très intéressant = La question dont il a parlé est très intéressante.

“On je prič'o o jednom pitanju//pravo interesantno” < “Pitanje o kojem je pričao je vrlo interesantno.”

Govorni jezik sve manje i manje poznaje oblike sibžonktiva i jedini je oblik (od četiri moguća vremena: prezenta, perfekta, imperfekta i pluskvamperfekta sibžonktiva) koji se još koristi prezent, što dovodi do kršenja pravila slaganja vremena:

I(l) fallait qu'il vienne. “Trebao je doći.”

J'pensais pas qu'il sache la vérité. “Nisam mislio da zna istinu/je znao istinu.”

Isto tako, tendencija je da se u govornom jeziku sve više gubi sintetički futur (koji se tvori od infinitiva i nastavaka za futur), a koji je zamijenjen

---

¹⁶Ove zamjenice su inače teške za savladavanje i za strane studente.

analitičkim ili perifrastičnim futurom (koji je isprva označavao samo blisku budućnost) i koji se tvori od pomoćnog glagola *aller* “ići” i infinitiva glagola koji se mijenja.

Je vais aller à New York dans un an. = J'irai à New York dans un an. (“Ići ću u New York za godinu dana.”)

LEKSIČKI NIVO

Govorni jezik u ovom segmentu svakako obiluje leksemama koje su drugačije od onih u pisanom jeziku. S obzirom na to da se radi o otvorenim listama riječi, broj ovih jedinica u jeziku je najveći i one daju mogućnost za više variranja. Tako jedno te isto generičko značenje riječi (*signification*) može za sobom povući različite registarske sinonime – vrijednosti (*valeurs*) ovisne o kontekstu i situaciji:

- *appréhender* “pribojavati se” – uzvišeni registar,
- *craindre* “plašiti se” – književni jezik,
- *avoir peur* “bojati se” – svakodnevni jezik,
- *avoir la trouille* “uprpati se” – žargon.

Broj varijacija nije uvijek isti i najčešće se reducira na književni/standardni jezik (*se promener* “šetati”) i na govorni (*se balader* “šetati”). Naravno, postoje i lekseme za koje nemamo registarske sinonime i često su to žargonski izrazi (*ça craint* “situacija je izuzetno opasna”, “strava”). Leksikon francuskog jezika na svom raspolaganju ima različite načine bogaćenja riječima (posuđenice, skraćenice, akronime, apokope, afereze, žargon, šatrovački itd.). Naravno, sve riječi mogu, ali i ne moraju, imati ekvivalente u drugom jeziku ili u odgovarajućim registrima.

Francuski se govorni jezik, kao i najveći broj jezika danas, najviše bogati engleskim posuđenicama i pored borbe jezičkih čistunaca protiv *franglais*-a (**français** + **anglais**, kovanica koja označava francuski jezik koji obiluje posuđenicama iz engleskog jezika)¹⁷:

une news (“novost”, “vijest”), *yes!* (“da!”, “super!”), *un has been* (“zastario”, “ispo iz fazona”), *boss* (“šef”), *go* (“ići”), *job* (“poslić”), *shoes* (“cipele”), *speed* (“brz”), *cool* (“cool”), *un scoop* (“informacija iz prve ruke”),

¹⁷ Izvor kovanice: Étiemble, R., 1964. *Parlez-vous franglais?* Paris: Gallimard

un must (have) (“nešto što treba po svaku cijenu nabaviti”), *overbooké*¹⁸ (“prezauzet”), *les people* (“zvijezde”), *break* (“prekid”), *feeling* (“osjećaj”) i sl.

Govorni žargonski jezik mladih Francuza također se bogati i drugim posuđenicama iz raznih jezika. Zbog obima rada navešćemo samo posuđenice iz:

- arapskog jezika (zbog imigracije) iz kojeg ulaze riječi kao: *kiffer* (“voljeti”, “svidati se”), *casbah* (“kuća”), *heps* (“zatvor”), *toubib* (“ljekar”) itd.
- romskog jezika iz kojeg ulaze riječi kao: *chourav(er)* (“krasti”), *gadjo/gadji* (“čovjek”/“žena”), *nachav* (“pobjeći”), *marav* (“prebiti”), *lové* (“lova”) itd.

Govorni se jezik bogati i putem skraćivanja riječi (prvog dijela – afereza, zadnjeg dijela riječi – apokopa) koje dalje mogu da se bogate sufiksima. Tako nastaju riječi: *blème* < *problème* (“problem”), *aprèm* < *après-midi* (“popodne”), *ordi* < *ordinateur* (“računar”), *petit déj'* < *petit déjeuner* (“doručak”), *impec* < *impeccable* („savršen“), *intello* < *intellectuel* („intelektualac“), *maso* < *masochiste* („mazohista“), *apéro* < *apéritif* („aperitiv“), *cart* < *rencart* < *rendez-vous* („randes“), *dwitch* < *sandwitch* („sendvič“), ili čak putem reduplikacije uz prethodnu aferezu: *leurleur* < *contrôleur* („reva“), *ziczic* < *musique* („zika“), *zonzon* < *prison* („zatvor“) itd.

Veliki udio u današnjem govornom francuskom, naročito kod mladih, ima i *verlan* ili francuski šatrovački kôd: *keuf* < *flic* (“drot”, “caja”), *keum* < *mec* (“frajer”), *meuf* < *femme* (“ženska”, “treba”), *reuf* < *frère* (“buraz”), *reum* < *mère* (“stara”), *reup* < *père* (“stari”), *renpa* < *parents* (“starcí”), *teuf* < *fête* (“fešta”), *ouam* < *moi* (“ja”), *ouat* < *toi* (“ti”) itd. Kod monosilabičkog šatrovačkog francuskog dolazi do izražaja centralni vokal [œ], koji nastaje putem ove transformacije, na uštrb ostalih vokala: [ɛ] (*mère*, *père*, *frère*, *mec*), [a] (*femme*), [i] (*flic*) (cf. Goudaillier, 2001, str. 33).

ZAKLJUČAK

Ovaj je članak koncipiran kao okvirno razmišljanje o govornom francuskom jeziku, a nikako kao opsežno istraživanje. Naime, iako postoje neka

¹⁸ Posuđenica koja se već adaptirala i dobila oblik participa u francuskom jeziku.

opsežna istraživanja na ovu temu u Francuskoj (*cf.* Blanche-Benveniste, 1998, Blanche-Benveniste, 1997a, Blanche-Benveniste 1997b; Gadet, 1993, Gadet, 1989; Guiraud, 1973) kao i u regionu (*cf.* Radusin, 2006, Radusin, 2007, Radusin – Bardić 2010, Radusin – Bardić, 2011a, Radusin – Bardić 2011b, Radusin – Bardić 2011c, Radusin – Bardić 2013, Radusin – Bardić, 2015, Radusin – Bardić 2020), njima do sada kod nas nije dat dovoljan značaj ili još nisu našla svoje mjesto u nastavi. Sa druge strane, obim jednog članka nam nije dozvolio da uđemo u detaljna istraživanja ovog fenomena koji svakako zaslužuje svu pažnju. Govorni se jezik neprestano i relativno brzo mijenja, s tim da treba uzeti u obzir i generacijske razlike govornika čiji se iskazi i produkcije analiziraju.

Svaki jezik nastaje prvenstveno na osnovu svoje usmene forme, na osnovu govora, da bi kasnije, opremljen pismom, mogao biti dalje normiran i standardizovan. Dok norma nastoji da “uhvati jezik” u jednom momentu, u svakom slučaju, najvjerojatnije neku njegovu prestižnu formu, govorni jezik nastavlja da se mijenja i varira. Govorni jezik je pravi i jedini živi jezik kojim se služimo. Budući da je tako, postavlja se pitanje kako studentima stranog jezika, a u ovom slučaju francuskog jezika, prenijeti taj živi jezik i njegovu strukturu, budući da se najveći dio nastave jezika bazira na pisanom i standardizovanom jeziku čija je struktura, opet, nešto drugačija i artifičijelnija. Iz dosadašnjeg iskustva smatramo da je neophodno što ranije, ali postepeno, na studiju jezika učenje orijentisati na strukturu i govornog jezika, paralelno s pisanim, kako bi studenti zaista imali utisak da savladavaju jedan jezik u cjelini. U protivnom, ostaju uskraćeni za “jednu stranu medalje” i trajno frustrirani pasivnim znanjem lijepog, ali donekle “mrtvog” književnog jezika. Kako suočavanje s govornim jezikom za njih ne bi moralo najčešće ličiti na “vatreno krštenje”, predlažemo obavezno studiranje i strukture govornog jezika na svim nivoima (fonetsko-fonološkom, morfološkom, sintaksičkom i leksičkom) prije završetka studija. I konačno, smatramo da ova tema svakako zaslužuje i novija i svježija varijacionistička istraživanja na terenu koja bismo voljeli sprovesti u budućnosti.

LITERATURA

- Bernstein, B., 1975. *Langage et classes sociales*. Paris: PUF.
Blanche-Benveniste, C., 1997a. *Le français parlé*. Paris: CNRS.

- Blanche-Benveniste, C., 1997b. *Approches de la langue parlée en français*. Paris: Ophrys.
- Blanche-Benveniste, C., 1998. *Le français parlé, études grammaticales*. Paris: CNRS.
- Boudieu, P., 1993. *La misère du monde*. Paris: Le Seuil.
- Calvet, L-J., 1996. *Histoire de l'écriture*. Paris: Plon.
- Calvet, L-J., 2015. *La sociolinguistique*. Paris: PUF.
- Étiemble, R., 1964. *Parlez-vous français?*. Paris: Gallimard.
- Gadet, F., 1993. *Le français populaire*. Paris: PUF.
- Gadet, F., 1989. *Le français ordinaire*. Paris: PUF.
- Gadet, F., 2007. *La variation sociale en français*. Paris: Éditions Ophrys.
- Goudaillier, J-P., 2001. *Comment tu t'achèves!*. Paris: Maisonneuve & Larose.
- Guiraud, P., 1973. *Le français populaire*. Paris: PUF.
- Halliday, M., 1985. *Spoken and written language*. London: Oxford University Press.
- Labov, W., 1978. *Le parler ordinaire*. Paris: Éditions de minuit.
- Léon, P., Bhatt, P., 2005. *Structure du français moderne*. Toronto: Canadian Scholars' Press Inc.
- Martin, Pierre, 2004. "Intonation de la phrase dans les langues romanes: l'exception du français". U: *Langue française*. br. 141, str. 36–55.
- Martinet, A., 1965. *La linguistique synchronique*. Paris: PUF.
- Moeschler, J., Reboul, A. 1994. *Dictionnaire encyclopédique de pragmatique*. Paris: Seuil.
- Radusin, N., 2006. "Afereza, sinkopa i apokopa u razgovornom francuskom i srpskom jeziku". *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, XXXI, str. 411–425.
- Radusin, N., 2007. "Jezički nivoi u nastavi francuskog kao stranog jezika". *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, XXXII, str. 473–480.
- Radusin-Bardić, N., 2010. "Upitne rečenice u različitim jezičkim registrima savremenog francuskog jezika". U: Mišić Ilić, B., Lopičić, V. ur. *Jezik, književnost, promene, jezička istraživanja*. Filozofski fakultet, str. 455–469.
- Radusin-Bardić, N. 2011a. "Gubljenje glasova u savremenom francuskom razgovornom jeziku". *Zbornik za jezike i književnosti Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, 1, str. 159–168.
- Radusin-Bardić, N. 2011b. "Le rôle de la variation en FLE: l'exemple des phrases interrogatives". U: Pavelin Lešić, B. Dir. *Francontraste I. Le français en contraste: expériences d'enseignement/apprentissage du français*. Mons: Éditions du CIPA, str. 111–117 .

- Radusin-Bardić, N. 2011c. "Sintaksičke strukture upitnih rečenica u različitim jezičkim nivoima francuskog jezika". U: Točanac, D., Gudurić, S. ur., *Primenjena lingvistika danas – između teorije i prakse*. Novi Sad: Društvo za primenjenu lingvistiku Srbije, Filozofski fakultet/Beograd, Filološki fakultet, str. 317–329.
- Radusin-Bardić, N. 2013. "Opis i mjesto jezičke varijacije u nastavi francuskog kao stranog jezika". *Primenjena lingvistika*, 14.
- Radusin-Bardić, N. 2015. "Fonetska varijacija u savremenom francuskom jeziku: primer vezivanja". *Primenjena lingvistika*. 16, str. 25–38.
- Radusin-Bardić, N. 2020. "Afereza, sinkopa i apokopa u savremenim metodama za učenje francuskog kao stranog jezika". U: Gudurić, S., Radić-Bojanić, B., Mutavdžić, P. ur., *Jezici i kulture u vremenu i prostoru IX/2*. Novi Sad: Filozofski fakultet, str. 405–416.
- Saussure, F. de, 1995. *Cours de linguistique générale*. Paris: Payot.
- Sauvageot, A., 1972. *Analyse du français parlé*. Paris: Hachette.
- Sokolija, A. 2017. "Le français contemporain des cités, un phénomène langagier français". *Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu*, XXII, str. 90–103.
- Sokolija-Brouillard, A., 2001. *Comparaison des argots de la région de Sarajevo et de la région parisienne: Approche historique, analyse linguistique et sociolinguistique des comportements et des attitudes, enquêtes et entretiens*. Lille: ANRT.

SOME FEATURES OF THE SPOKEN FRENCH AND THEIR PLACE IN LANGUAGE TEACHING

Summary

Considering that this topic is partially neglected in foreign language teaching, which results in a linguistic blockade of students when faced with spoken language, we wanted to facilitate their encounter with spoken French and point out some theoretical problems regarding differences between structures of the spoken and written French. Due to the scope of the paper, we limited ourselves to only some of the most important aspects. The starting hypothesis is that spoken and written French are partly two parallel systems, which, in addition to many overlaps in the structure, show differences at all levels of linguistic description: phonetic and phonological, morpho-syntactic and lexical. We consulted the works of French linguists and sociolinguists and also touched upon the issues of the relationship between the alphabet and the language, registers in language, and variation in French. The fruit of our research is the conclusion that the mentioned structures vary to a sufficient extent, so that French language teaching should deal with this phenomenon also theoretically and not only practically (through lecturer conversations, for example). In the paper, we also used our own examples from the corpus that we collected by working on the doctorate, as well as examples of authors that we consulted.

Key words: *spoken French, teaching French as a foreign language, registers in French, variation in French*